

ЩО КЛИЧЕ ФІЛОСОФА ДО МИСЛЕННЯ?

”Ми усе ще не мислимо, ще не мислимо” – невтомно повторює М. Гайдеггер. Проте **звідки** він, як філософ, про це **знає**? Було б зрозумілим, коли ця констатація (і водночас – інвектива) звернена до інших, які ще не мислять як слід, а ось сам філософ як свого роду культурист думки, володіє справжнім методологічним потенціалом для здійснення актів мислення і пропонує цей інструментарій решті представників роду людського, а ось вони ніяк не можуть спромогтися скористатися цими вказівками і застосувати їх до справи. Але сам М. Гайдеггер неодноразово підкреслює, що у обсяг поняття “ми” у судженні “ми ще не мислимо” він неодмінно включає й самого себе.

Значить, і філософ як філософ “ще не мислить”, проте, на відміну від інших **він знає** про це. Звідки це знання? Правда, філософ – це людина, яка повинна знати, **що таке мислення** за своєю істотністю. Однак мати знання про природу мислення і дійсно мислити – різні речі. Можна ситуацію окреслити наступним чином: у філософа є уявлення про деякий норматив, еталон, взірець мислення як такого, і порівнюючи те мислення, що здійснюється іншими і ним самим з еталонним варіантом, підводячи перше під друге, він і приходить до висновку про їх невідповідність. Що ж тоді йому самому заважає мислити по-справжньому, еталонно, досконало і бути прикладом для інших, недостатньо розумних?

Значить, і такий варіант не проходить. Водночас, зрозуміло, що коли філософ з гіркотою стверджує “ми ще не мислимо”, він щось має на увазі, у нього є відчуття відсутності, недосконалості дійсного мислення; значить, йому притаманне **передчуття реального мислення**, чогось насправді вищого, ідеального. Для людської свідомості взагалі це характерно, саме в цьому полягає епістемологічний бік онтологічного доведення буття Бога (В.Л. Петрушенко).

М. Гайдеггер пише, що саме те, що ми ще не мислимо, кличе нас до мислення. **Усвідомлення** самого факту недосконалості нашого мислення закликає нас до справжнього мислення, по-перше. А по-друге, в онтологічному плані, **те в бутті**, що ми ще не помислили як слід, кличе нас до мислення. А що саме в бутті? Якийсь його регіон, сфера? – Ні, саме

буття в його істотності. Воно хоче бути помисленим, воно **тягнеться до думки**, тому що лише в нашій думці воно, буття в його істотності, здатне набути повноцінної актуальності, бути (або ставати) самим собою. Буття закликає нас мислити і віддає себе нам для мислення – як **дар**. А тому мислення є (за М. Гайдеггером) **вдячність**, дякування, – значить, **відкритість-назустріч**.

Що ж кличе філософа до мислення? Загострена свідомість втрати буття, втрати цілісності, “свідомість вголос” (М.К. Мамардашвілі) своєї (нашої) недосконалості, пошкодженості, обмеженості. Буття, залишаючи нас, віддаляючись від нас (“*а бытие всё так же недоступно*” – Герман Гессе), позбавляючи нас своїх безмежних дарів, **дарує** нам усвідомлену потребу, спрагу за втраченим, ностальгію за справжнім, за Абсолютним, і саме в межах цієї ностальгії активується потреба в **мисленні** як такому, щоб хоч думкою **огорнути** (і в цьому сенсі – повернути) втрачене. Для цього насамперед потрібна не просто висока “інтелектуальна культура” (це – саме собою), а здатність відкритися назустріч самому буттю і віднести до нього не як до просто суцього, яке ніби призначене суто для розрахунків. Мені здається, що те ж саме, що кличе філософа до мислення, кличе і поета писати, композитора створювати музику, художника братися за пензель.

Можна сказати ще й так: філософ – це той, хто може від усієї душі, щиро стверджувати: “ми же не мислимо, ми ще не мислимо, як слід...”, хто володіє таким **знанням**. Як тільки філософ промовить: “я вже мислю, як треба, я вже мислю...”, він тут же потрапить у ситуацію Фауста, який вигукнув “Зупинись, миттєвість...”, – тобто як філософ він себе **вже** поховав, без допомоги усяких лемурів...